



14.7.2022

VN/34423/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta sekä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 §:n ja 38 §:n muuttamisesta

Ympäristöministeriö kiittää tilaisuudesta lausua luonnokseksi hallituksen esitykseksi laeiksi biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta sekä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 §:n ja 38 §:n muuttamisesta.

Esityksellä pannaan toimeen hallitusohjelman, ilmasto- ja energiastrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman (Kaisu) tavoitteita, jotka liittyvät taakanjakosektorin päästövähennysvelvoitteisiin. Esityksen mukaan biopolttoöljyn jakeluvuorot nostettaisiin vuodesta 2026 alkaen siten, että vuonna 2030 jakeluvuoro olisi 30 prosenttia. Kaisun toimenpideohjelmassa on oletettu, että biopolttoöljyn jakeluvuoro nousee juuri tasolle 30 % vuoteen 2030 mennessä.

Biopolttoöljyn jakeluvuorot tarkoituksena on edistää biopolttoöljyn käyttöä fossiilisen kevyen polttoöljyn (POK) korvaamiseksi lämmityksessä, työkoneissa ja kiinteästi asennetuissa moottoreissa. Biopolttoöljyn jakeluvuoro tuottaa päästövähennyksiä ensisijaisesti taakanjakosektorin puolella. Biopolttoöljyn jakeluvuorot sovelletaan jakelijaan, jonka kalenterivuoden aikana kulutukseen toimittaman kevyen polttoöljyn määrä on yli miljoona litraa.

Ympäristöministeriö pitää hyvin perusteltuna, että biopolttoöljyn jakeluvuorot nostetaan Kaisun linjausten mukaisesti 30 %:iin vuonna 2030. Ympäristöministeriö pitää erittäin tärkeänä, että Kaisun päästövähennystoimet etenevät mahdollisimman nopeasti, jotta Suomi pystyy saavuttamaan omat ilmastolain mukaiset tavoitteensa sekä EU:n taakanjakoasetuksessa Suomelle asetetut kunnianhimoiset vuosittaiset päästökaatimet.

Vuonna 2020 kevyen polttoöljyn kokonaiskulutus oli Tilastokeskuksen (Energian kokonaiskulutus energialähteittäin, taulukko) mukaan 1 580 ktoe. Kevyen polttoöljyn kokonaiskulutuksesta 45 % käytettiin työkoneissa, 26 % rakennusten lämmityksessä ja 29 % muussa käytössä. Muuhun käyttöön kuuluu mm. teollisuuden, sähkö- ja lämmöntuotannon, vesi- ja rautatieliikenteen, kuivureiden ja kalastusalusten POKin kulutus. Työkoneiden osuus kevyen polttoöljyn käytöstä on kasvanut, kun taas öljyn käyttö rakennusten lämmitykseen on vähentynyt. Kansallisten päästövähennyskenaarioiden mukaan rakennusten lämmityksen kevyen polttoöljyn kulutus tulee vielä laskemaan tulevina vuosina merkittävästi.

Kevyen polttoöljyn kulutusosuuksia tarkastelemalla voidaan huomata, että biopolttoöljyn jakeluvuoro on keskeinen hiilidioksidipäästöjen vähentämiskeino erityisesti työkonesektorilla. Lisäksi rakennusten lämmitykseen on tarjolla useita vaihtoehtoisia lämmitysmuotoja öljylämmityksen korvaamiseen, kun taas työkonepuolella öljyn korvaaminen muilla energialähteillä on huomattavasti vaikeampaa ja esimerkiksi sähkökäyttöisiä työkoneita on toistaiseksi hyvin rajallisesti saatavilla.

Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa todetaan, että Kaisussa ei olisi eritelty työkonesektorin politiikkatoimien päästövaikutusta toimikohtaisesti. Ympäristöministeriö kuitenkin huomauttaa, että sektorikohtaiset vaikutukset ovat eriteltyinä Kaisussa taulukossa 6. Taulukon mukaisesti biopolttoöljyn jakeluvuorot nostolla arvioidaan saavutettavan päästövähennyksinä noin 0,2 Mt työkoneissa, 0,2 Mt teollisuudessa ja muussa käytössä sekä 0,03 Mt lämmityksessä suhteessa perusskenaarioon

vuonna 2030. Työkonesektorilla tavoitellaan yhteensä 0,5 Mt:n päästövähennysmäärää, josta biopolttoaineen jakeluelvoitteen noston avulla toteutuisi 0,2 Mt. Hallituksen esityksen vaikutusten arvioinnissa voisi lisäksi avata tarkemmin taustaselvityksen erilaisten skenaarioiden päästövähennysvaikutuksia ja esittää päästövähennykset johdonmukaisella tavalla verrattuna tavoiteltavaan 0,5 Mt päästövähennykseen sekä Kaisussa esitettyihin päästövähennyksiin.

Ilmastopaneelin lausunnossa Kaisu-suunnitelmasta painotettiin ilmastotoimien etupainotteisuutta kaudella 2021-2030. Myös työkoneneiden päästöjä tulisi siten vähentää mahdollisimman nopeasti. Etupainotteinen päästöjen vähentäminen pienentää myös riskiä siitä, että Suomi ylittäisi EU:n taakanjakovelvoitteiden mukaiset vuosittaiset päästövähennyskiintiönsä.

Kevyttä polttoöljyä käytetään tällä hetkellä vielä merkittävästi rakennusten lämmityksessä. Siten voidaan katsoa, että päästövähennystoimien kustannustehokkuuden näkökulmasta on perusteltua, että biopolttoöljyn jakeluelvoitteen korotukset alkavat vasta vuonna 2026. Vuonna 2030 öljylämmityksestä on jo pääosin luovuttu ja biopolttoöljyn jakeluelvoitteella on rakennusten erillislämmityksen päästöihin enää vain pieni vaikutus. Esityksen mukaisen noston tullessa käyttöön vasta viiveellä, voidaan myös todennäköisesti välttää haasteita, joita voisi liittyä tämän hetkiseen Ukrainan sodasta johtuvaan poikkeukselliseen tilanteeseen maailmanmarkkinoilla. Toisaalta voitaisiin harkita vielä vaihtoehtoa, jossa korotukset alkaisivat jo vuonna 2024, jotta nostojen jyrkkyyttä voitaisiin loiventaa ja Suomi saisi puskuria taakanjakoasetuksen velvoitteiden saavuttamiseksi erityisesti ensimmäisellä tarkastelukaudella 2021-2025.

Ympäristöministeriö toteaa, ettei sillä ole muuta huomautettavaa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi biopolttoöljyn käytön edistämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta sekä biopolttoaineista, bionesteistä ja biomassapolttoaineista annetun lain 2 §:n ja 38 §:n muuttamisesta.

Ympäristöneuvos Outi Honkatukia

Erityisasiantuntija Ville Laasonen